

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

194. An Emphyteuta per 30. vel 40. annos non soluens Canonem
præscribat immunitatem in futurum? Et quid, si adsit ignorantia aduersus
præscriptionem 40. annorum? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. res. 36.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

stifica in scriptis celebrari debeant, c. sine 12. q. 12. & c. hoc ius 10. q. 2. In civili vero emphyteus non fit de substantia.

RESOL. CXCIV.

An emphyteuta per 30. vel 40. annos non solvens Canonem prescribat immunitatem in futurum?
Et quid, si ad sit ignorantia aduersus prescriptionem 40. annorum? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Rel. 36.

§. 1. Negatiuam sententiam tenet Speculator in §. nunc aliqua q. 44. n. 5. i. de locat. Mynsing. cent. 3. obseru. 13. Andreas Gail lib. 3. obseru. 73. Vvesembecius lib. 1. i. 45. n. 4. & seq. Borch. de usuris, cap. 34. n. 36. & alij, qui statuunt, quod ad quamlibet annuam pensionem, & praestationem siue debeat ex contractu, siue ex vltima voluntate, propria requiratur praescriptio, ita vt à die cessationis à solutione pensionis, & praestationis incipiat currere praescriptio tantum pro illo anno, quo est cessatum, & in secundo anno, quo fieri debet solutio, incipiat praescriptio pro secundo anno, in tertio pro tertio, & sic deinceps, ita vt, quot sint annuæ pensiones, & praestationes, tot sint praescriptiones, & tempora praescriptionum, per l. cum notissimi 7. §. in his autem. C. de praescript. 30. vel 40. ann. c. constitutus 6. sub fin. extra de relig. domib. c. olim. causam 20. extr. de censib. Deinde quod obligationibus in diem, & sub conditionem non possit praescribi, antequam dies venerit, & conditio extiterit, Denique praescriptio sine possessione non procedat, debitor autem annuarum praestationum ratione sequentium annorum & futurarum praestationum in possessione non sit. Aurel. Corbul. de iur. emphyt. c. 15. limit. 3. Balb. in tr. de praescript. in 4. p. q. 18. ita distinguunt. An emphyteuta habet malam fidem, vt quia is est, concessa est emphyteus, vel eam recognouit, & tunc nullo tempore praescribit, similiter eius haeres, cui nocet mala fides defuncti, per ea quae tradit Anton. Gabr. lib. 5. de praeser. concl. 5. vers. contrariam verò opinionem. Si verò emphyteus peruenit ad extraneum, tunc is praescribit etiam dominium directum, saltem in effectu, & respectu priuati, spatio 10. vel 20. annorum cum titulo & bona fide, sed sine titulo spatio 30. annorum cum bona fide, per l. si quis emptionis. §. 1. de praeser. 30. vel 40. annorum. Cum mala fide nunquam praescribit, volunt tamen si Praelatus ignorasset, bona emphyteutica, quae possidentur vti propria & allodialia, esse emphyteutica, ipsi dari in integrum restitutione ex capite ignorantiae etiam aduersus praescriptionem 40. annorum, secundum Alex. in conf. 169. n. 105. vol. 2. vbi testatur hanc esse communem, & conf. 116. vol. 5. Roman. conf. 123 & ibi Mandos. n. 1. Tiraquellus de retr. lignag. §. 38. gloss. 4. n. 37. quam etiam magis communem testatur Balb. d. loco. & late Rolandus à Valle conf. 68. vol. 3. & conf. 72. n. 48. eod. vol. licet alij senserint non dari restitutionem ex capite ignorantiae aduersus praescriptionem 40. annorum, quos citat Tiraquellus d. §. 35. glossa 38. Decius in conf. 19. Ancharanus in conf. 270.

2. Non desinam tamen hic adnotare circa praesentem quaestionem, affirmatiuam sententiam absolute docuisse Bartolum in l. competit. Cod. de praescript. Corn. in conf. 142. n. 11. vers. accedat, vol. 3. Bero. in conf. 114. c. 3. n. 23. vbi dicit communem, vol. 1. Gualielmus Redoan. in tr. de reb. Eccles. non alien. q. 24. c. 3. n. 26. lal. in l. 2. n. 72. q. 28. C. de iur. emphyt. Schurff. conf. c. cent. 1. & ita pronuntiare solent Liplenses, & Vvittebergenses, pro vt refert Haexelman illustr. quest. disp. 11. thes. 19. licet ipse dissentiat, hi enim asserunt emphyteutam per 30. vel 40. annos pensionem non soluentem, & rem emphyteuticam per id tempus possidentem, rem emphyteuticam & immunitatem in futurum praescribere, quia omnis actio tollitur hoc tempore.

Haec sunt sententiae Doctorum quoad praesentem difficultatem; sed ne deseras videre in calu contingenti P. Dicastillum de iust. lib. 2. tr. 1. disp. 11. amb. 12. n. 187. & 188.

RESOL. CXCV.

An si emphyteuta iuret se singulis annis pensionem soluentem sub poena incidendi in commissum, si non soluat, in poenam incidat?

Et aliqua primo supponuntur, pro intelligentia huius quaestionis. Ex p. 10. tr. 16. & Misc. Rel. 56.

§. 1. Suppono ex Lugo de iust. t. 2. disp. 30. sect. 1. n. 87. & aliis communiter quod in contractu emphyteutico, si pensio debita per triennium non soluitur, re emphyteutica redeat ad dominium proprietatis; cum omnibus meliorationibus, & operibus ab emphyteuta factis, nisi ignorantia, vel legitimum impedimentum excusauerit. Si verò dominium proprietatis spectabatur Ecclesiam, sufficit si per biennium pensio non sit soluta, nisi celebri satisfactione emphyteuta sibi consulat, cap. potuit, de loco. Praxi tamen est, vt semel admonetur, ac si statim soluat, purgatur mora; si non soluit, cadit, in commissum. Hoc supposito, difficultas est, an idem dicendum sit si emphyteuta iurauit, se singulis annis Canonem soluentem; Quaeestio est curiosa, ad illam affirmatiue respondet Baldus in c. querelam. vers. nota, quod propter duas, extr. de iniur. & ita in facti contingentia consuluit Alexan. conf. 81. lib. 1. seque ita vidisse obseruari, scribit Franciscus Curtius in l. si quis maior. Cod. de transact. Catell. Cor. in memor. ab. in v. Emphyteus. Et quae sententia est communiter recepta Rol. à Valle conf. 6. n. 42. & conf. 77. n. 18. vol. 1. & conf. 25. n. 23. vol. 2. Bertaz. in d. l. si quis maior. n. 276. q. 18. Bolog. conf. 3. col. 3. Bouer. in tr. de vir. iur. n. 22. Gozad. conf. 69. n. 9. vol. 1. Marfil. in sing. 226. Natta conf. 426. n. 21. Ripa in c. ex parte n. 20. de reserpti. Gabriel l. 3. tit. de transact. n. 41. Nisi paupertatis impedimento fuerit excusatus.

2. Verum haec sententia Baldi, & sequacium Clar. in §. emphyt. q. 8. non probatur, cum ea sit natura contractus emphyteutici, vt emphyteuta ob cessationem dumtaxat triennij iure suo cadat, iuramentum contractui emphyteutico simpliciter appositum, hanc contractus naturam non immutat, traditum nempe est, quod iuramentum sequitur naturam contractus super quo interponitur, §. fin. & ibi Bartolus, Baldus, & Salicetus, & alij. C. de non n. pecun. Et iuramentum appositum in contractu recipit omnes conditiones, & subadditiones, & limitationes, quas contractus ipse habet, c. quemadmodum, & ibi Panormitanus in 7. notab. extr. de iur. iur. Et nulla lege cautum reperitur, quod emphyteuta sit pruidendus ob peturium, & hanc posteriorem sententiam Curt. Lun. in d. l. si quis maior. C. de transact. eamque tanquam veteriorem defendunt Couarruias in c. quamuis, de part. in 6. & in 4. §. prima partis relect. n. 5. Borcholt. de feud. cap. 3. n. 21. Bacc. in conf. 104. n. 9. & in conf. 109. n. 15. Quibus omnibus adde ex Theologis Molinam de iustit. tom. 2. tr. 2. disp. 453.

3. Probatu haec opinio, quia iuramentum assumit naturam actus, cui apponitur, & secundum eam intelligendum est. Nam etsi necesse non est, iuramentum sequi conditiones accidentales, necesse tamen est, illud sequi conditiones naturales, ac primordiales actus, quem assumit quod principium probari potest exemplis, vt quia natura matrimonij exigit consensum perfecte liberum, consensus metu extortus, etiam si iuratus sit, non obligat. Quia professio Religionis requirit consensum perfecte deliberatum, professio ante annum decimum sextum expletum edita, etiam iuramento confirmata, valida non est. Quia natura venditionis completur traditione,